

THÀNH ỦY CẦN THƠ
BAN TUYÊN GIÁO

*

Số 1762-CV/BTGTU

*Tuyên truyền kỷ niệm 90 năm thành lập Đặc ủy
An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang và Chi bộ
An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ
Đảng đầu tiên của Cần Thơ*

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Cần Thơ, ngày 07 tháng 8 năm 2019

- Kính gửi:* - Ủy ban Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể thành phố
- Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch thành phố
- Ban Tuyên giáo các quận ủy, huyện ủy; Tuyên giáo,
Tuyên huấn các Đảng ủy trực thuộc Thành ủy
- Báo Cần Thơ, Đài Phát thanh và Truyền hình TP Cần Thơ

Nhằm góp phần giáo dục truyền thống cách mạng, khẳng định giá trị lịch sử của việc thành lập tổ chức Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (9/1929 - 9/2019) và Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019) đối với quá trình lãnh đạo phong trào cách mạng của Cần Thơ, góp phần vào những thắng lợi vẻ vang của đất nước trong hai cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ và sự nghiệp xây dựng, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Nhân kỷ niệm 90 năm thành lập Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (9/1929 - 9/2019) và Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019), Ban Tuyên giáo Thành ủy biên soạn "**Đề cương tuyên truyền kỷ niệm 90 năm thành lập Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (9/1929 - 9/2019) và Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019)**" gửi đến các địa phương, đơn vị để làm tài liệu tuyên truyền.

Căn cứ vào tình hình thực tế của địa phương, đơn vị mình, đề nghị các đồng chí triển khai các hình thức tuyên truyền phù hợp, hiệu quả; góp phần thiết thực trong công tác giáo dục truyền thống cách mạng trong cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân, nhất là thế hệ trẻ trên địa bàn thành phố.

TRƯỞNG BAN

Nơi nhận:

- Thường trực Thành ủy (b/c),
- Như kính gửi,
- Lưu Phòng TT-BC-XB.

Trần Việt Trường

ĐỀ CƯƠNG

tuyên truyền kỷ niệm 90 năm thành lập
Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (9/1929 - 9/2019) và
Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ - Chi bộ Đảng đầu tiên
của Cần Thơ (10/11/1929 - 10/11/2019)

I. BỐI CẢNH LỊCH SỬ

Sau chiến tranh thế giới lần thứ nhất (1914 - 1918) nền kinh tế của nước Pháp khủng hoảng trầm trọng. Thực dân Pháp tăng cường khai thác Đông Dương lần thứ hai. Các đồn điền của thực dân Pháp phát triển mạnh, ruộng đất của nông dân Cần Thơ lần lượt vào tay đồn điền Pháp và địa chủ. Từ năm 1929 - 1933, có 70% nông dân mất đất. Ở Cần Thơ có 3 đồn điền diện tích lớn nhất là: Albert - Gressier (Bảy Ngàn), Paul Eméry (Cờ Đỏ) và Labasthe (Phụng Hiệp - Kế Sách) và có 38 người Pháp chiếm đất trên 1.000 ha... Chúng chiếm 3/10 ruộng đất ở Cần Thơ (lúc này toàn tỉnh có gần 200.000 ha). Nông dân mất đất trở thành tá điền, cố nông, ở đợ cho địa chủ, cho đồn điền Tây, thành người làm thuê. Về chính trị, thực dân Pháp thực hiện chính sách cai trị thực dân nhằm tạo ra một xã hội thuộc địa - nửa phong kiến ở Việt Nam với sự phân hóa giai cấp mạnh mẽ. Về thương mại, thực dân Pháp độc quyền nắm hệ thống giao thông vận tải, ngân hàng, xuất nhập cảng lúa gạo, muối, cà phê, rượu, thuốc phiện... Về văn hóa - xã hội, thực dân Pháp đưa nhân dân ta vào con đường nghiện ngập, trụy lạc, mê tín, dị đoan... để ru ngủ, thủ tiêu tinh thần yêu nước, ý chí đấu tranh của nhân dân để dễ bề cai trị. Về giáo dục, thực dân Pháp mở một số trường dạy học nhưng rất hạn chế. Chúng bắt buộc học tiếng Pháp từ lớp ba, coi đó là tiếng “mẫu quốc”; 85% người dân phải chịu cảnh mù chữ.

Nhân dân Cần Thơ, trước hết là nông dân, sôi sục căm phẫn chế độ thực dân Pháp xâm lược và địa chủ gian ác. Họ đi theo ngọn cờ yêu nước của các sĩ phu, vùng lên khởi nghĩa để chống lại sự đàn áp, bóc lột nhưng luôn bị thực dân Pháp thẳng tay đàn áp. Phong trào nổi lên rồi bị thất bại, tan rã.

Giữa lúc nước nhà đang chìm trong đêm dài nô lệ, nhân dân khao khát có độc lập, tự do thì đồng chí Nguyễn Ái Quốc - người thanh niên Việt Nam quyết chí ra đi tìm đường cứu nước - đã đến với chủ nghĩa Mác - Lênin và cách mạng Tháng mười Nga vĩ đại, tìm được con đường giải phóng dân tộc, giải phóng giai cấp. Đồng chí Nguyễn Ái Quốc tiếp thu và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào hoàn cảnh cụ thể của Việt Nam.

Tháng 6/1925, đồng chí Nguyễn Ái Quốc thành lập Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, nhằm tập hợp những thanh niên yêu nước Việt Nam có xu hướng cộng sản chủ nghĩa để chuẩn bị thành lập Đảng. Người mở lớp huấn luyện chính trị. Phần lớn những thanh niên đã được huấn luyện trở về nước hoạt động, gây dựng cơ sở chuẩn bị tiến tới thành lập một Đảng Cộng sản ở Việt Nam.

Từ ngày 01 - 9/5/1929, tại Hương Cảng, Đại hội Tổng bộ Việt Nam cách mạng thanh niên tiến hành. Trong Đại hội vấn đề thành lập Đảng Cộng sản được đặt ra, nhưng chưa thống nhất ý kiến giữa các đoàn đại biểu nên Đoàn đại biểu Thanh niên Bắc kỳ ra về.

Sau Đại hội, hầu hết Tổng bộ mới được bầu trở thành “Ban trụ bị thành lập Đảng cộng sản”. Là một thành viên trong “Ban trụ bị thành lập Đảng”, sau khi về nước đồng chí Châu Văn Liêm triệu tập phiên họp vào ngày 7/8/1929, tại “Phong cảnh Khách lâu”, góc đường Bonard - Filippini¹. Hội nghị đề xuất thành lập một tổ chức mới là “An Nam Cộng sản Đảng”, được tất cả các đại biểu nhất trí, các đồng chí hội viên dự họp được xem xét chính thức trở thành đảng viên của Đảng.

Sau khi bế mạc hội nghị, các đồng chí trở về địa phương tuyển chọn những hội viên Việt Nam cách mạng thanh niên xứng đáng và chọn những người yêu nước trung thành, tiêu biểu kết nạp vào hàng ngũ Đảng. Tại cơ sở thì thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng.

II. THÀNH LẬP ĐẶC ỦY AN NAM CỘNG SẢN ĐẢNG HẬU GIANG (9/1929)

1. Quá trình thành lập và hoạt động của tổ chức Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang

Ngay sau khi thành lập vào ngày 07/8/1929, tổ chức An Nam Cộng sản Đảng đã nhanh chóng triển khai công tác xây dựng các tổ chức cơ sở Đảng. Đầu tháng 9/1929, đồng chí Châu Văn Liêm về Cần Thơ liên hệ với một số cơ sở An Nam Cộng sản Đảng, chuẩn bị hình thành tổ chức Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng để trực tiếp lãnh đạo, chỉ đạo phong trào cách mạng trong toàn vùng Hậu Giang.

Vào một đêm trung tuần tháng 9/1929, tại căn nhà trệt ở chợ Bình Thủy² diễn ra cuộc hội nghị thành lập tổ chức Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang (gọi tắt là Đặc ủy) do đồng chí Châu Văn Liêm chủ trì. Ban Chấp hành Đặc ủy đầu tiên gồm các đồng chí: Ung Văn Khiêm, Hà Huy Giáp, Nguyễn Văn Tây (Thanh Sơn), Lê Văn Sô, Nguyễn Văn Trí,... do đồng chí Ung Văn Khiêm làm Bí thư. Chủ trương của Đặc ủy là khẩn trương chọn các đồng chí vững vàng trong tổ chức Việt Nam Cách mạng Thanh niên để kết nạp vào Đảng và xác lập các chi bộ Đảng ở các xí nghiệp, trường học, đường phố và ở nông thôn.

Thực hiện chủ trương trên, các đồng chí được phân công đi các tỉnh để xây dựng cơ sở thành lập các tổ chức chi bộ Đảng. Đồng chí Ung Văn Khiêm, Bí thư Đặc ủy phân công các đồng chí Nguyễn Văn Tây qua Cao Lãnh (Sa Đéc), đồng chí Lê Văn Sô đi Chợ Mới (Long Xuyên), đồng chí

¹ Nay là đường Lê Lợi - Nguyễn Trung Trực, thành phố Hồ Chí Minh.

² Nay là số 34/7 đường Bùi Hữu Nghĩa, phường Bình Thủy, quận Bình Thủy, thành phố Cần Thơ.

Nguyễn Văn Trí phụ trách tỉnh Trà Vinh, đồng chí Nguyễn Văn Nhung đi thị trấn Cà Mau.

Sau thời gian ngắn hoạt động, các đồng chí đã thành lập chi bộ An Nam Cộng sản Đảng ở các tỉnh miền Hậu Giang như:

Tỉnh Cần Thơ, các chi bộ An Nam Cộng sản Đảng được thành lập tại Cờ Đỏ, Phong Hòa, Thới An (Ô Môn), La Ghi, Vĩnh Xuân (Cầu Kè).

Tại tỉnh Sa Đéc, các chi bộ An Nam Cộng sản Đảng như: Hòa An, Phong Mỹ, chi bộ ghép Tân Thuận Đông - Tân Thuận Tây, Hội An - Mỹ An Hưng... lần lượt được thành lập.

Ở tỉnh Long Xuyên có các chi bộ An Nam cộng sản Đảng như: Long Điền, Long Kiến, Kiến An, Mỹ Luông...

Tỉnh Bạc Liêu có chi bộ thị trấn Cà Mau, chi bộ Long Thạnh.

Vừa mới ra đời, Đặc ủy hoạt động tích cực thể hiện vai trò lãnh đạo và chỉ đạo trong việc thành lập các tổ chức chi bộ Đảng ở các tỉnh miền Hậu Giang (gồm các tỉnh Cần Thơ, Sóc Trăng, Vĩnh Long, Trà Vinh, Bạc Liêu, Rạch Giá, Sa Đéc, Long Xuyên, Châu Đốc).

Sau khi Xứ ủy Nam Kỳ được thành lập, đồng chí Hà Huy Giáp được điều lên làm Bí thư Đặc ủy thay đồng chí Ung Văn Khiêm nhận nhiệm vụ khác. Trụ sở Đặc ủy dời về tỉnh Sa Đéc.

2. Ý nghĩa

Đặc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang là một tổ chức cấp Liên Tỉnh ủy đầu tiên miền Hậu Giang trực thuộc Ban Chỉ đạo lâm thời An Nam Cộng sản Đảng. Đặc ủy đã kế thừa nhiệm vụ của Hội Việt Nam cách mạng thanh niên, tiếp tục giáo dục chính trị tư tưởng, tuyên truyền chủ nghĩa Mác - Lênin cho giai cấp công nhân, nông dân và các tầng lớp nhân dân lao động khác.

Đặc ủy đã đặt nền tảng đầu tiên trong việc xây dựng tổ chức cơ sở Đảng ở các tỉnh miền Hậu Giang. Các đồng chí đã vượt mọi gian nguy, thử thách thâm nhập vào quần chúng xây dựng lực lượng và phát triển phong trào cách mạng. Từ đó, góp phần quan trọng vào việc thống nhất 3 tổ chức Đảng trong nước thành Đảng Cộng sản Việt Nam; là tiền đề quan trọng trong việc xây dựng, phát triển Đảng và phong trào cách mạng miền Hậu Giang trong những chặng đường cách mạng đầy khó khăn gian khổ.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, trực tiếp là Đặc ủy và các chi bộ Đảng, phong trào cách mạng miền Hậu Giang phát triển rầm rộ, góp phần làm nên cao trào cách mạng 1930 - 1931, 1936 - 1939 dẫn đến thắng lợi trong cuộc Tổng khởi nghĩa giành chính quyền trong cách mạng Tháng Tám năm 1945.

Giá trị lịch sử của tổ chức Đặc ủy không bao giờ phai nhạt mà ngày càng sâu đậm ở truyền thống đấu tranh cách mạng kiên cường của Đảng bộ

và nhân dân miền Hậu Giang nói chung, Đảng bộ và nhân dân thành phố Cần Thơ nói riêng, trong đó có nhân dân vùng Bình Thủy, Long Xuyên (quận Bình Thủy) rất đỗi tự hào với truyền thống cách mạng vẻ vang và sáng ngời niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam.

III. THÀNH LẬP CHI BỘ AN NAM CỘNG SẢN ĐẢNG CỜ ĐỎ - CHI BỘ ĐẢNG ĐẦU TIÊN CỦA CẦN THƠ (10/11/1929)

1. Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ được thành lập - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ

Đầu tháng 11/1929, Đạc ủy An Nam Cộng sản Đảng Hậu Giang phân công đồng chí Hà Huy Giáp có kinh nghiệm trong công tác vận động nông dân cùng với đồng chí Nguyễn Văn Nhung và đồng chí Bảy Núi từ Cà Mau về hoạt động tại đồn điền Cờ Đỏ (xã Thới Đông, quận Ô Môn, tỉnh Cần Thơ; nay là thị trấn Cờ Đỏ, huyện Cờ Đỏ, thành phố Cần Thơ) để tuyên truyền vận động giác ngộ quần chúng, gây dựng cơ sở cách mạng, cơ sở Đảng.

Đồn điền Cờ Đỏ của chủ điền Tây Paul Eméry, chiếm diện tích 8.000 ha, tập trung hơn 20.000 tá điền. Tại đây, Paul Eméry cho xây dựng xưởng sửa chữa tàu, máy cày và xưởng mộc rất lớn, nhà máy xay lúa với công suất 200 tấn lúa trong 24 giờ. Chủ điền Tây Paul Eméry còn có một đoàn ghe chài rất lớn, mỗi chiếc chở từ 240 đến 300 tấn gạo và nhiều tàu kéo ghe chài chở gạo thẳng lên Sài Gòn. Paul Eméry qui định người nông dân muốn làm tá điền cho đồn điền phải có gia đình và có từ 2 lao động chính trở lên, phải đem toàn thể gia đình vào cất chòi hay nhà ở trong đồn điền. Mỗi gia đình tá điền được thuê ít nhất một lô ruộng 50 công (5 ha), với mức địa tô là 50% thu hoạch lúa bình quân của lô ruộng. Nếu thuê một lô ruộng thì được vay 50 tạ gạo, đến thu hoạch phải trả 100 tạ (không kể vay đầu năm hay cuối năm). Lịch sản xuất, gieo cấy do chủ điền qui định: ngày phát, cào, cày, bừa, gieo mạ, cấy gặt. Lúa giống do chủ điền giữ và phát ra vào lúc gieo mạ. Tá điền thuê trâu, bò chỉ được sử dụng trong đồn điền và qui ra lúa mùa để trả cho chủ điền. Đến mùa thu hoạch, tất cả các con kênh thông ra ngoài đồn điền đều bị đóng cống. Mỗi đầu kênh chủ điền cho một cặp rặng chính và một cặp rặng phụ canh gác ngày đêm. Trong điền, chúng cử cặp rặng và bảo vệ đi sục sạo, kiểm tra chặt chẽ không cho tá điền chạy lúa bán ra ngoài hay gửi nơi khác, hoặc trả nợ với nhau. Tới vụ lúa mùa, chủ điền Tây Paul Eméry thu lúa ruộng và các khoản nợ vay khác của tá điền trên 30.000 tấn lúa; còn tá điền “phủ tay, sạch bờ”. Họ bắt đầu đi làm thuê và vay lúa của chủ đồn điền để ăn và làm vụ sau.

Sau khi thu tô và thu nợ xong, chủ đồn điền cho lệnh “xả cảng”. Từ đó cho đến vụ mùa năm sau, tá điền được phép đi khắp nơi để làm mướn kiếm sống dù với giá rẻ mạt để có tiền đóng thuế thân và nuôi gia đình. Ngoài ra, đồn điền còn tổ chức bán hàng tạp hóa như: vải, đường, muối.... Tá điền mua phải trả bằng tiền nếu không có tiền thì mua chịu và qui ra lúa, tính lãi đến vụ mùa phải trả, nhưng khi “mua chịu” cũng được qui định tùy theo mức thu

hoạch của mỗi hộ tá điền. Chúng buộc tá điền không được mua bán ngoài đồn điền. Nông dân bị thất mùa lại tiếp tục vay nợ cộng với lúa nợ ngày càng chồng chất, suốt đời khó trả nợ nổi cho chủ điền. Những thủ đoạn bóc lột như vậy đã cột chặt chân người nông dân tá điền với đồn điền. Ngoài ra, tá điền còn bị cặp răng, tay sai hà hiếp đánh đập, nên họ rất căm phẫn đẩy họ vào cuộc đời đói khổ, cùng cực không lối thoát.

Trong thời gian này, chủ điền Tây Paul Eméry cho cất một hầm lúa lớn có 21 gian, cao 14 m để chứa lúa. Chúng mướn hàng ngàn lao động làm thuê. Họ làm lưng rất nặng nhọc, thời tiết khắc nghiệt, tiền công rẻ mạt không đủ sống nên kiệt sức, ốm đau, chết chóc. Đây là điều kiện thuận lợi cho các đồng chí cán bộ của Đảng hòa nhập vào những người cu li làm thuê và tá điền nghèo khổ để vận động tuyên truyền giác ngộ cách mạng, xây dựng cơ sở Đảng nơi đây. Khi đến đồn điền, các đồng chí cất gian chòi nhỏ gần hầm lúa giống như người lao động và tá điền khác để cùng đồng cam cộng khổ, khơi dậy lòng yêu nước, ý thức căm thù chủ điền Tây và cặp răng, tay sai, dần dần tuyên bá tư tưởng cách mạng và hướng dẫn họ đấu tranh chống bóc lột, hành hạ, đánh đập cu li và tá điền.

Phong trào cách mạng ngày càng lên cao. Để lãnh đạo phong trào đấu tranh cách mạng, các đồng chí quyết định thành lập Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng tại đồn điền Cờ Đỏ. Vào đêm 10/11/1929, trong một căn chòi nhỏ gần hầm lúa, Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ (quận Ô Môn, tỉnh Cần Thơ) được thành lập gồm 3 đồng chí: Hà Huy Giáp, Nguyễn Văn Nhung và đồng chí Núi do đồng chí Hà Huy Giáp làm Bí thư.

Tùy theo sức khỏe và năng lực công tác, các đồng chí phân công nhau như: đồng chí Hà Huy Giáp có nhiệm vụ tiếp cận với nông dân lao động làm thuê tại đây, để tuyên truyền giác ngộ lòng yêu nước và ý thức cách mạng. Ban đêm, đồng chí còn bí mật viết và in xu xoa báo Lao Nông, dịch sách, tài liệu do Đặc ủy Hậu Giang gửi đến để phổ biến trong anh chị em nông dân có cảm tình với Đảng... Hằng ngày, đồng chí Nguyễn Văn Nhung có nhiệm vụ bơi xuống ra chợ Thới Lai liên hệ với ông Trần Kim Giáp (Hai Giáp), là cơ sở của Đặc ủy Hậu Giang để lấy tài liệu do đồng chí Ung Văn Khiêm (Bí thư Đặc ủy Hậu Giang) gửi cho chi bộ; đồng chí Bảy Núi lãnh thê làm cu li mỗi ngày.

Trong thời gian các đồng chí hòa nhập vào cuộc sống của anh chị em lao động, nắm được tâm tư tình cảm của anh em cu li nghèo khổ phải làm việc cật lực để kiếm sống qua ngày nhưng tiền công chúng trả rẻ mạt, chỉ 4 - 5 cắc mỗi ngày, lại còn trả lương trễ, càng làm cho cuộc sống thêm khó khăn, đói khát nên cu li căm phẫn bọn chủ Tây đến cực độ. Các đồng chí trong chi bộ chia nhau đi vận động anh em cu li thống nhất đình công đấu tranh buộc bọn chủ Tây phải trả tiền công lao động đúng kỳ cho anh em. Cuộc đấu tranh thắng lợi, anh em cu li và nông dân càng tin tưởng các đồng chí trong chi bộ.

Được bà con tin yêu che chở, giúp đỡ, các đồng chí càng mở rộng phạm vi hoạt động xâm nhập sâu vào bà con nông dân trong đồn điền để hướng dẫn cách làm ăn, giúp trị bệnh khi đau ốm; vạch đường, chỉ lối vì sao phải nghèo khổ, chỉ ra cho bà con con đường giải thoát duy nhất là phải đoàn kết một lòng đấu tranh với bọn chủ đồn điền đòi quyền lợi thiết thân cho mình và chỉ đứng dưới ngọn cờ của Đảng tiên phong, đấu tranh đánh đuổi bọn xâm lược giành độc lập mới thoát đời nô lệ, khổ đau. Các đồng chí càng bám rễ sâu vào bà con nông dân, nắm chắc anh chị em có cảm tình đặc biệt với cách mạng, bí mật tổ chức những buổi đọc sách, báo tiến bộ như: “Đường kách mệnh”, “ABC chủ nghĩa Cộng sản sơ giải” để nâng dần sự giác ngộ trong quần chúng.

Qua 4 tháng tích cực hoạt động, các đồng chí trong Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng Cờ Đỏ đã tuyên truyền vận động nâng cao giác ngộ cách mạng cho đông đảo nông dân lao động, đã tổ chức nhiều cuộc đấu tranh thắng lợi như: đòi trả công lao động đúng thời hạn, chống bọn cặp rảnh đánh đập và đuổi công nhân lao động, chống bọn chủ đồn điền Tây và cặp rảnh mua bán lúa rẻ và vơ vét hết lúa gạo của tá điền... Từ đó, các đồng chí đã chọn lọc những quần chúng tích cực đưa vào các tổ chức Thanh niên, Phụ nữ, Nông dân, Công hội đỏ...

Sau Hội nghị hợp nhất thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (ngày 3/2/1930), Chi bộ An Nam Cộng sản Đảng ở Cờ Đỏ chuyển thành Chi bộ Đảng Cộng sản Việt Nam - Chi bộ Đảng đầu tiên của Cần Thơ.

2. Ý nghĩa

Chi bộ Cờ Đỏ được Đặc ủy Hậu Giang giao nhiệm vụ giúp cho Đặc ủy nắm tình hình, nghiên cứu lực lượng nông dân trong đồn điền Tây, nghiên cứu những âm mưu thủ đoạn bóc lột nông dân và người lao động cùng kiệt của bọn chủ Tây; từ đó, hiểu rõ lòng căm thù địch sâu sắc trong nông dân và người lao động, đồng thời rút ra những phương pháp tuyên truyền vận động, giáo dục nâng cao ý thức giác ngộ cách mạng trong quần chúng, sẵn sàng đứng dưới ngọn cờ vinh quang của Đảng, đấu tranh giành lấy độc lập tự do cho Tổ quốc. Chi bộ Cờ Đỏ là điểm sáng cho những hạt giống gieo mầm, là chiếc nôi cách mạng trong tỉnh; đồng thời là nơi thực tiễn giúp cho Đặc ủy Hậu Giang rút ra những bài học quý báu chỉ đạo cách mạng trong toàn miền Hậu Giang.

Từ kinh nghiệm công tác tuyên truyền, vận động quần chúng và xây dựng Chi bộ Cờ Đỏ, các địa phương khác trong tỉnh đã vận dụng để thành lập chi bộ Đảng ở địa phương mình. Đến cuối năm 1929, một số chi bộ Đảng được thành lập như: Chi bộ Bù Hút (Phong Hòa), Chi bộ Vĩnh Xuân (Cầu Kè). Điều đó chứng minh Chi bộ Cờ Đỏ ra đời có tính chất lịch sử rất quan trọng đã tác động mạnh mẽ việc xây dựng, phát triển các tổ chức cơ sở đảng trong toàn tỉnh để lãnh đạo phong trào cách mạng trong những năm 1930 - 1931 và những năm tiếp theo.

IV. 90 năm xây dựng và trưởng thành - chặng đường vinh quang của Đảng bộ thành phố Cần Thơ

1. Thời kỳ đấu tranh giành chính quyền trong Cách mạng Tháng Tám 1945

Từ Chi bộ đầu tiên có 3 đồng chí, đến giữa năm 1930, đã tổ chức 4 chi bộ có 20 đảng viên. Đầu năm 1938, các quận Ô Môn, Phụng Hiệp, Cầu Kè (tỉnh Cần Thơ) thành lập Ban Cán sự Đảng. Tình hình trên cho thấy tổ chức cơ sở Đảng trong tỉnh phát triển khá mạnh, đòi hỏi phải có một cấp ủy đảng lãnh đạo để đưa phong trào cách mạng tiến lên. Được sự chỉ đạo của Liên Tỉnh ủy, năm 1938, Tỉnh ủy Cần Thơ được thành lập do đồng chí Quản Trọng Hoàng làm Bí thư. Đây là một bước phát triển quan trọng, sự trưởng thành về công tác xây dựng Đảng và phong trào cách mạng trong tỉnh.

Được sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân tỉnh Cần Thơ đấu tranh đòi những quyền lợi thiết thân; mở ra cao trào đấu tranh cách mạng (1930 - 1931), cao trào đấu tranh đòi dân sinh, dân chủ (1936 - 1939) và cao trào giải phóng dân tộc (1939 - 1945) dẫn tới Tổng khởi nghĩa trong Cách mạng Tháng Tám 1945. Thắng lợi của cuộc Cách mạng Tháng Tám năm 1945 đã chấm dứt, xóa bỏ chế độ thực dân và phong kiến, mở ra kỷ nguyên mới - kỷ nguyên độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, mở ra thời đại mới - thời đại Hồ Chí Minh trong lịch sử dân tộc; dẫn đến sự ra đời nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (nay là Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam) - Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam châu Á. Đảng bộ và nhân dân Cần Thơ, cùng nhân dân cả nước tạo nên một sức mạnh mới, sức mạnh đoàn kết toàn dân, kiên quyết đánh bại mọi kẻ thù xâm lược, bảo vệ và phát huy thành quả Cách mạng Tháng Tám, giữ gìn độc lập của Tổ quốc, vì tự do hạnh phúc cho nhân dân.

2. Thời kỳ bảo vệ và phát triển thành quả Cách mạng Tháng Tám 1945, tiến hành 2 cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp (1945 - 1954) và đế quốc Mỹ (1954 - 1975)

Sau Cách mạng Tháng Tám 1945, công việc củng cố chính quyền, tích cực chuẩn bị cho cuộc kháng chiến ở Cần Thơ đang tiến hành thì thực dân Pháp gây hấn ở Sài Gòn, mở đầu cuộc chiến tranh xâm lược Việt Nam lần thứ hai. Rạng sáng ngày 30/10/1945, thực dân Pháp bắt đầu nổ súng vào thị xã Cần Thơ. Suốt 90 ngày đêm (10/1945 - 01/1946), các đơn vị vũ trang và nhân dân Cần Thơ dũng cảm chiến đấu, bao vây địch ở thị xã Cần Thơ làm thất bại kế hoạch đánh chiếm nhanh tỉnh Cần Thơ, tạo điều kiện tốt cho tỉnh nhà và các tỉnh bạn ở miền Tây có thời gian chuẩn bị cho cuộc kháng chiến lâu dài.

Từ năm 1946 - 1954, lực lượng vũ trang tỉnh Cần Thơ liên tiếp đánh địch lập nên những chiến công vang dội cả nước như: chiến thắng của Đội cảm tử quân Lê Bình ở Cái Răng, chiến thắng bốn trận Tầm Vu; đặc biệt, trong cuộc tiến công Đông Xuân 1953 - 1954 và phối hợp với chiến trường

Điện Biên Phủ, quân và dân Cần Thơ đã giành những thắng lợi quan trọng: vùng giải phóng mở rộng, lực lượng vũ trang áp sát thị xã, thị trấn, địch không dám đi càn quét, khủng bố nhân dân. Với thắng lợi của quân và dân Cần Thơ đã góp phần cùng cả nước giành chiến thắng trong Chiến dịch Điện Biên Phủ buộc địch phải ký kết Hiệp định Giơ-ne-vơ năm 1954, chấm dứt sự thống trị của thực dân Pháp ở nước ta, giải phóng hoàn toàn miền Bắc, đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, làm hậu phương vững chắc cho cuộc đấu tranh giải phóng miền Nam, thống nhất đất nước.

Từ năm 1954 - 1975, đế quốc Mỹ phá hoại Hiệp định Giơ-ne-vơ, thay chân thực dân Pháp, độc chiếm miền Nam, biến miền Nam thành thuộc địa kiểu mới và căn cứ quân sự của chúng. Đảng ta đã lãnh đạo toàn dân nêu cao quyết tâm đánh đế quốc Mỹ, bảo vệ nền độc lập dân tộc và thống nhất Tổ quốc. Đảng bộ, quân và dân tỉnh Cần Thơ nắm vững và vận dụng linh hoạt, sáng tạo đường lối cách mạng, đường lối chiến tranh nhân dân của Đảng vào hoàn cảnh cụ thể của địa phương; phát huy ưu thế của cuộc chiến tranh nhân dân toàn dân, toàn diện, với phương châm hai chân (chính trị, vũ trang), ba mũi (chính trị, vũ trang, binh vận), kết hợp chặt chẽ vùng nông thôn với thành thị, đánh địch từ thấp đến cao, phá nhiều âm mưu thâm độc, nhiều chiến lược chiến tranh của địch, giành thắng lợi vẻ vang mà đỉnh cao là tham gia Chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử giải phóng thành phố Cần Thơ - trung tâm đầu não vùng IV chiến thuật của địch ở miền Tây Nam Bộ; góp phần giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc. Đảng bộ, quân và dân tỉnh Cần Thơ tự hào đã góp phần cùng cả nước hoàn thành cuộc cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân. Thời gian sẽ qua đi nhưng những thành tích vẻ vang về cuộc kháng chiến chống đế quốc Mỹ của Đảng bộ, quân và dân Cần Thơ sẽ mãi mãi được lịch sử khắc ghi.

3. Trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ ngày càng văn minh, hiện đại

Cùng với cả nước, Đảng bộ và nhân dân Cần Thơ tập trung trí lực hàn gắn vết thương chiến tranh, cải tạo và phát triển kinh tế - xã hội; từng bước đi lên, tự tháo gỡ khó khăn, tìm tòi mô hình phát triển đã tạo nhiều thành tựu, đảm bảo an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tham gia chiến đấu anh dũng giữ vững biên giới phía Bắc, Tây Nam Tổ quốc và làm nghĩa vụ Quốc tế giúp bạn Campuchia.

Trong sự nghiệp đổi mới đất nước do Đảng ta khởi xướng và lãnh đạo, Đảng bộ lãnh đạo nhân dân Cần Thơ đã đạt nhiều thành tựu khá toàn diện, tạo cơ sở vật chất ban đầu cho sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa tỉnh Cần Thơ.

Trải qua 15 năm (2004 - 2019) thành phố Cần Thơ trực thuộc Trung ương, dưới sự lãnh đạo của Trung ương Đảng, sự quan tâm chỉ đạo và tạo điều kiện thuận lợi của Chính phủ, các bộ, ban, ngành Trung ương và sự hợp

tác của các tỉnh, thành trong cả nước, nhất là vùng Đồng bằng sông Cửu Long, cùng với sự nỗ lực phấn đấu của Đảng bộ và nhân dân thành phố, Cần Thơ đã có những thay đổi quan trọng trên nhiều mặt. Nền kinh tế duy trì được tốc độ tăng trưởng khá cao, cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng, nhiều công trình hạ tầng kinh tế - xã hội quan trọng được đầu tư xây dựng. Bộ mặt đô thị cả nội thành và ngoại thành thay đổi nhanh chóng; đảm bảo an sinh xã hội và đời sống nhân dân; quốc phòng, an ninh được giữ vững; hệ thống chính trị được kiện toàn. Thành phố Cần Thơ từng bước thể hiện được vai trò, vị trí trung tâm trên một số mặt như: công nghiệp, thương mại, dịch vụ, tài chính - tín dụng, giao thông vận tải, khoa học công nghệ, giáo dục, y tế, thông tin báo chí... góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội và củng cố quốc phòng, an ninh vùng Đồng bằng sông Cửu Long.

*

* *

Cùng chung dòng chảy lịch sử hào hùng của đất nước, lịch sử quang vinh của Đảng Cộng sản Việt Nam qua các thời kỳ cách mạng, đã tôi luyện và tạo nên cho Đảng bộ Cần Thơ một truyền thống quý báu - đó là *tinh thần cách mạng, đoàn kết, năng động, sáng tạo, anh hùng, luôn sẵn sàng, tìm tòi, thực hiện cách làm mới, tháo gỡ khó khăn trước những thử thách trong thực tiễn để vươn lên.*

Chín mươi năm qua (11/1929 - 11/2019), tuy ở mỗi giai đoạn lịch sử có sự thay đổi về tên gọi, về địa giới hành chính, nhưng Đảng bộ và nhân dân Cần Thơ vẫn làm tròn trách nhiệm là một địa bàn trọng điểm của vùng Đồng bằng sông Cửu Long. Đặc biệt, tại kỳ họp thứ 4 Quốc hội (khóa XI) đã thông qua Nghị quyết số 22/2003/QH11 của Quốc hội Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam “*về việc chia và điều chỉnh địa giới hành chính một số tỉnh; chia tỉnh Cần Thơ thành thành phố Cần Thơ trực thuộc Trung ương và tỉnh Hậu Giang*”. Từ ngày 01/01/2004, một thành phố nằm bên hữu ngạn của dòng sông Hậu đã chính thức trở thành một trong năm thành phố của cả nước trực thuộc Trung ương.

Cùng với sự phát triển của đất nước, mùa Xuân 2019 là mốc đánh dấu thành phố Cần Thơ 15 năm trực thuộc Trung ương (2004 - 2019), 10 năm trở thành đô thị loại I (2009 - 2019); thành phố luôn được sự quan tâm lãnh đạo sâu sát của Trung ương Đảng, Quốc hội, Chính phủ, cùng với sự đoàn kết, nỗ lực, quyết tâm của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân thành phố trong xây dựng và phát triển, đã đạt được thành tựu to lớn, toàn diện, bước đầu thể hiện vị trí, vai trò trung tâm vùng Đồng bằng sông Cửu Long trên một số lĩnh vực như: thương mại - dịch vụ, giáo dục - đào tạo và y tế.

Từ địa bàn còn khó khăn, nhưng liên tục trong 15 năm (2004 - 2019) thành phố Cần Thơ đã luôn phấn đấu đạt mức tăng trưởng kinh tế khá cao:

- Tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) năm 2018, là 103 ngàn 500 tỷ đồng, tăng gấp 8,8 lần so với năm 2004; thu nhập bình quân đầu người 80,5 triệu đồng, tăng gấp 7,86 lần so với năm 2004.

- Cơ cấu kinh tế chuyển dịch đúng hướng, theo hướng phát triển thương mại - dịch vụ, công nghiệp và nông nghiệp công nghệ cao.

- Xuất khẩu hàng hóa và dịch vụ năm 2018 đạt hơn 2 tỷ đô la Mỹ, tăng 5,8 lần so với năm 2004.

- Tổng vốn đầu tư trên địa bàn năm 2018 đạt 56 ngàn 100 tỷ đồng, tăng 11 lần so với năm 2004.

- Tổng thu ngân sách nhà nước năm 2018 là 11 ngàn 150 tỷ đồng, tăng 6,8 lần so với năm 2004.

- Doanh thu ngành du lịch tăng bình quân 24,8%/năm và tăng hơn 20 lần so với năm 2004.

- Quan hệ đối ngoại và hợp tác quốc tế tiếp tục được mở rộng, vị thế thành phố ngày càng được nâng cao, tạo thế và lực mới cho thành phố đầy mạnh phát triển và hội nhập.

- Chính sách an sinh xã hội, giảm nghèo được quan tâm thực hiện có hiệu quả, góp phần giảm tỷ lệ hộ nghèo, đến nay còn 1,53% theo chuẩn mới. Quốc phòng - an ninh được đảm bảo, trật tự an toàn xã hội được giữ vững ổn định. Công tác xây dựng Đảng, xây dựng hệ thống chính trị có nhiều chuyển biến tích cực, đáp ứng tốt yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới.

Những thành tựu về chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, an ninh - quốc phòng của thành phố Cần Thơ đạt được gắn liền với thành tích và tiến bộ của công tác xây dựng Đảng. Phương thức lãnh đạo của cấp ủy, vai trò quản lý Nhà nước của các cấp chính quyền, hoạt động của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị xã hội từ thành phố đến cơ sở không ngừng được đổi mới. Từ Chi bộ Đảng đầu tiên có 03 đảng viên, sau 90 năm thành lập, rèn luyện và trưởng thành; đến nay Đảng bộ thành phố Cần Thơ đã phát triển lớn mạnh, có 687 tổ chức cơ sở đảng, 2.441 tổ chức đảng trực thuộc đảng bộ cơ sở và 50.472 đảng viên.

Có thể khẳng định, trong quá trình lãnh đạo, Đảng bộ thành phố luôn nâng cao bản lĩnh chính trị, vững vàng trước mọi biến động; kiên định niềm tin sắt đá vào lý tưởng cộng sản, vào tinh thần cách mạng của nhân dân; đề cao trách nhiệm, phát huy sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân. Chặng đường đã qua của Đảng bộ thành phố, là một quá trình không ngừng nâng tầm về trí tuệ, bản lĩnh chính trị và sự đoàn kết, gắn bó máu thịt với nhân dân.

BAN TUYÊN GIÁO THÀNH ỦY CẦN THƠ